

Περιλήψεις άρθρων και βιβλιοκρισίες προηγούμενων τευχών

Α' τεύχος, Νοέμβριος 1989

Κορνήλιος Καστοριάδης, «Το Επαναστατικό Πρόβλημα Σήμερα»

Πρόκειται για συζήτηση «εκ των ενόντων και αυθορμήτως» στα πλαίσια σεμιναριακών παραδόσεων στο Πανεπιστήμιο Κρήτης πάνω στο πρόβλημα της επανάστασης που ορίζεται σαν «ρητή και διαυγασμένη αλλαγή των θεσμών μιας κοινωνίας, όσων φυσικά θεσμών εξαρτώνται από ρητή θέσμιση, με συλλογική δράση της κοινωνίας αυτής ή του μεγαλύτερου μέρους της».

Πανταζής Τερλεξής, «Δημόσιος και Ιδιωτικός Τομέας: Εννοιολογικές και Λειτουργικές Ασυμμετρίες Κοινωνικής Οργάνωσης»

Στο άρθρο αυτό υποστηρίζεται ότι αν και στο παρελθόν η διάκριση ανάμεσα στο ιδιωτικό και στο δημόσιο υπήρξε ακρογωνιαίος λίθος επιστημονικής μεθόδευσης και οργανωτικής πρακτικής, σήμερα ο κρατικός παρεμβατισμός, ο κοινωνικός ή κρατικός κορπορατισμός, το πνεύμα του γραφειοκρατισμού, η σύγχρονη τεχνολογία και ο καινούργιος καταμερισμός εργασίας, έχουν διαβρώσει τις παραδοσιακές (αστικές) οριοθετήσεις και τις νομικές (συνταγματικές) καταχωρήσεις, ανάμεσα στο ιδιωτικό και το δημόσιο.

Ηλίας Θερμός, «Εξουσιαστική Δομή και Κοινωνικός Έλεγχος στο Αστικό Σύστημα: Θεωρία και Πρακτική»

Το άρθρο αναφέρεται στους μηχανισμούς και τις διαδικασίες του κοινωνικού ελέγχου που ασκείται από την εξουσιαστική δομή του αστικού συστήματος, σαν πρωταρχικό πρόβλημα συστημικής συμπεριφοράς. Υποστηρίζεται ότι κεντρικό ζήτημα στη μελέτη του κοινωνικού ελέγχου είναι η συγκρότηση και λειτουργία του κράτους μέσα στη λογική των στόχων και συμφερόντων της δοσμένης κρατικής εξουσίας.

Άλκης Ρήγος, «Ιδιοτυπίες του Νεοελληνικού Κοινωνικού Σχηματισμού και Δυνατότητες Πρόσληψης των Μαρξιστικών Ιδεών»

Το άρθρο στηρίζει την υπόθεση ότι υπάρχει στενή αλληλεπίδραση θεωρίας και πράξης, υλικών συνθηκών και ταξικής συνειδητοποίησης των κοινωνικών συνθηκών. Η οργανική σύνδεση μαρξιστικών ιδεών και νεοελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, υφίσταται μόνο και στο βαθμό που υπάρχει ενεργή προλεταριακή συνειδηση των αντιφάσεων που γεννά η όλη παραγωγική διαδικασία, ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής.

Du Renzhi, «Κίνα: Η Κοινωνιολογική Έρευνα στην Υψηροσία του Σοσιαλισμού»

Στο άρθρο υποστηρίζεται ότι οι φυσικές και κοινωνικές επιστήμες στην Κίνα αυτή τη στιγμή είναι σε κατάσταση στασιμότητας. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στον κλάδο της κοινωνιολογίας όπου από το 1960 έως το 1980 δεν έχει αναπτύ-

χθεί κατά το ελάχιστο. Στη συνέχεια αναφέρονται οι λόγοι και διατυπώνονται προτάσεις για την ανάπτυξη της κοινωνιολογίας στη χώρα αυτή.

Γιώργος Τσιώλης, «*Η Κρίση μιας Επίκρισης. Ο Νίκος Πουλαντζάς για το Κράτος*»

Το άρθρο αποτελεί κριτική απάντηση σε κριτική του Δ. Δημητρούλη πάνω σε εργασίες του Πουλαντζά για το κράτος. Αναφέρεται και σχολιάζει την κατηγορία της «επικαθοριζόμενης αντίφασης», στην Πουλαντζιανή θεώρηση του κράτους, καθώς επίσης και στο πρόβλημα του «ριζικού ματασχηματισμού του».

Βιβλιοκριτικές

Πανταζής Τερξελής: Γ. Μαυρογορδάτος, «*Μεταξύ Πιτυοκάμπη και Προκρούστη: Οι Επαγγελματικές Οργανώσεις στην Ελλάδα*», Οδυσσέας, 1988, σελ. 208

Κωνσταντίνος Κορώσης: A. Giddens, «*Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*», Οδυσσέας, 1989, σελ. 191

Κατερίνα Χαλιώτου: Ουρ. Δημητρίου – Τ. Βερβενιώτη – Κούλα Φραντζή «*... Στα λυκεία σας*», Ύψιλον, 1988, σελ. 205

Β' τεύχος, Μάιος 1990

Κοσμάς Ψυχοπαίδης, «*Προβλήματα ανακατασκευής μιας σύγχρονης θεωρίας του Διαλεκτικού Υλισμού*»

Πρόκειται για συζήτηση, στα πλαίσια σεμιναριακών παραδόσεων στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και αποτελεί απόπειρα ανακατασκευής της θεωρίας του διαλεκτικού υλισμού με τον προσδιορισμό της κατεύθυνσης προς την οποία οδηγεί μια τέτοια απόπειρα σε επιστημολογικό, κοινωνικό, φυσικοεπιστημονικό και ιδεολογικό-αξιολογικό επίπεδο. Η θεωρία που θα προκύψει από μια τέτοια ανακατασκευή θα πρέπει να είναι διαλεκτική και διαλογική.

Τάσος Μπουγάς, «*Ιδεολογία και Κοινωνικό Ασυνείδητο. Από τον Marx στον Althusser*»

Για τους κλασικούς του μαρξισμού, η ιδεολογία ως ψευδής συνείδηση συναρτάται άμεσα με την ταξική δομή της κοινωνίας, η κατάργηση της οποίας θα συνεπιφέρει αναγκαστικά και την εξαφάνιση της. Για τον Althusser αντίθετα, «η ιδεολογία δεν έχει ιστορία», είναι παν-ιστορική (omni-historique) δομή και όρος δυνατότητας κάθε κοινωνικού μορφώματος: η ιδεολογία ως παράσταση της φαντασιακής σχέσης των ατόμων με τις συνθήκες της ύπαρξής τους είναι μια ασυνείδητη λειτουργία, μέσω της οποίας διασφαλίζεται η συνοχή και η κύρωση των αξιών μιας δοσμένης κοινωνίας. Κατά συνέπεια, η εγκαθίδρυση της αταξικής κοινωνίας θα άρει την ιδεολογία.

Πανταζής Τερλεξής, «*Το Σύνδρομο του Γραφειοκρατισμού σε τρεις παραλλαγές*»

Πρόκειται για ιδεοτυπική απεικόνιση του γραφειοκρατικού φαινομένου που αναφέρεται, α) στην υλικότητα του γραφειοκρατισμού, β) την σκοπιμότητα του «συνδρόμου» και γ) την αντιθετικότητα της γραφειοκρατικής οργάνωσης, με

σκοπό να επισημανθούν τα στοιχεία εκείνα που κυρίως το χαρακτηρίζουν, χωρίς να το απομονώνουν ούτε από τα αίτια που το παράγουν, ούτε από τις συνέπειες που το δικαιολογούν.

Νικόλαος Δρακάκης, «Πολιτική Συμμετοχή: Από το Φιλελεύθερο στο Κοινωνικό Κράτος»

Το άρθρο αναφέρεται στη σχέση συμμετοχής-αποχής ή μη συμμετοχής, σαν πρόβλημα εκδημοκρατισμού της κοινωνίας, στο μέτρο που το φαινόμενο της πολιτικής εξουδετέρωσης του «πολίτη» συνοδεύει ολόκληρη την ιστορική διαδικασία του εκσυγχρονισμού του αστικού κράτους.

Aleksandr V. Obolonskii, Vladimir D. Rudashevskii, «Το συστημικό-δομικό μοντέλο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στο κράτος»

Το άρθρο αναφέρεται στους μηχανισμούς και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο κράτος. Διερευνώνται όλες οι πλευρές που αφορούν, τόσο την δομή και τις λειτουργίες του πολιτικού συστήματος όσο και τις αλληλοεπιδράσεις ανάμεσα σ' αυτό και το γενικότερο κοινωνικό περιβάλλον.

Κωνσταντίνος Κορώσης, «Κριτική Αναθεώρηση του Πατρικού Ρόλου»

Το άρθρο εξετάζει τα αίτια και τους παράγοντες που ευθύνονται για την εμφάνιση ενός πατέρα «νέου τύπου», με αυξημένες και προωθημένες υπευθυνότητες στην διαπαιδαγώγηση του παιδιού.

Κλεομένης Κουτσούκης, «Η ανάπτυξη ως σύνθετο φαινόμενο: Η πολλαπλή της διάσταση στην ελληνική κοινωνία»

Το άρθρο εξετάζει από την σκοπιά της πολιτικής κοινωνιολογίας την ανάπτυξη, σαν σύνθετο φαινόμενο, ιδιαίτερα στην διαχρονική εξέλιξη της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης στην Ελλάδα, για μια μεγάλη σχετική χρονική περίοδο (1919-81).

Δημήτρης Κυρκιλής, «Πολυεθνικές στην ελληνική βιομηχανία: Διασυνδέσεις και ενσωμάτωση»

Στο άρθρο αυτό αναλύεται η φύση και οι διασυνδέσεις των ξένων αμέσων επενδύσεων (ΞΑΕ) στην ελληνική μεταποιητική βιομηχανία, τόσο με το πολυεθνικό κύκλωμα όσο και με την εγχώρια οικονομία.

Ηλίας Θερμός, «Πρόταση για μια σχολή πολιτικής επιστήμης και διεθνών σχέσεων»

Η πρόταση υποστηρίζει ότι ο ρόλος μιας σχολής πολιτικής επιστήμης και διεθνών σχέσεων που θα συνοδεύεται από ερευνητικά ινστιτούτα εξωτερικής πολιτικής και διεθνών σχέσεων, αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην πορεία ανάπτυξης των διεθνών σχέσεων στη χώρα μας.

Βιβλιοκριτικές

A. Μαρτάου-Αλιμπράντη: *La Seconde Révolution Française, 1965-1884*

K. Κορώσης: *Helmut Fend, «Κοινωνική Ένταξη και Εκπαίδευση: Μια εισαγωγή στην Έρευνα της Κοινωνικής Ένταξης»*, Καστανιώτη, 1989, σελ. 249

Περικλής Λύτρας: *Ι. Λαμπίρη-Δημάκη, Παπαζήσης, 1989, σελ. 207*

Γ' τεύχος, Νοέμβριος 1990

Ηλίας Θερμός, «Οι Ιδεολογικές και Πολιτικές Μεταλλαγές στην Ευρώπη και οι Επιπτώσεις τους στις Διεθνείς Σχέσεις»

Πρόκειται για συζήτηση στα πλαίσια μεταπτυχιακών σεμιναριακών παραδόσεων στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Η αναζήτηση επιχειρεί να αξιολογήσει τις μεταβολές που συντελούνται στον Ευρωπαϊκό χώρο, τις επιπτώσεις τους στην παγκόσμια διαδικασία ανάπτυξης των πολιτικών και κοινωνικών συστημάτων. Στόχος είναι να προβλεφτούν μελλοντικές εκρήξεις, ώστε το μέλλον του πλανήτη να πάψει να είναι αβέβαιο.

Ηλίας Κασιμάκας-Μιχάλης Χατζηπροκοπίου, «Η Στασιμότητα της Ελληνικής Οικονομίας»

Στο άρθρο αυτό υποστηρίζεται ότι είναι αβάσιμο να μιλάμε για κρίση της ελληνικής οικονομίας στο διάστημα 1975-1980. Η κρίση της ελληνικής οικονομίας δύσκολα μπορεί να αποδοθεί στις υποθέσεις της συμπίεσης των κερδών ή της αυξανόμενης οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου. Τα πρωτογενή αίτια της ελληνικής κρίσης αναζητούνται στην ίδια τη στρατηγική της ανάπτυξης.

Πανατζής Τερλεξής, «Η Κατάσταση της Κοινωνιολογίας και οι Μεταπτυχιακές Σπουδές στην Ελλάδα μια πρόταση»

Πρόκειται για μία πρόταση οργάνωσης Μεταπτυχιακών σπουδών στον χώρο της κοινωνιολογίας στην Ελλάδα. Η προσπάθεια αυτή έχει την αφετηρία της στην διαπίστωση ανυπαρξίας μακρόπνοου σχεδιασμού στο χώρο της εκπαιδευτικής πολιτικής και ειδικότερα στο χώρο των κοινωνικών επιστημών, σε μια περίοδο που η συμβολή της κοινωνιολογίας στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων γίνεται όλο και πιο ουσιαστική.

Βασίλης Φιορεθάντες, «Για μια Σύγχρονη Φιλοσοφία της Κουλτούρας»

Το άρθρο αποτελεί κριτική διερεύνηση βασικών προβλημάτων που θέτουν η φιλοσοφία της πράξης και η κοινωνιολογία της κουλτούρας. Υποστηρίζεται ότι με τη «συνειδητοποίηση», σε συνδυασμό με την απελευθερωτική πράξη, μπορούν να αποφευχθούν φαινόμενα όπως αλλοτρίωση και πτώση της ζωής σε καταναγκασμό.

Φίλιππος Νικολόπουλος, «Κυβερνητική, Αμερικανικός Δομολειουργισμός και η Μαρξιστική Εκδοχή»

Πρόκειται για προσπάθεια κατανόησης του διαλεκτικού χαρακτήρα των βασικών θεωρητικών αξόνων της Κυβερνητικής επιστήμης. Το άρθρο αναφέρεται σε μια προσπάθεια συγκερασμού των σύγχρονων αναλυτικών και ερμηνευτικών σχημάτων. Επιχειρείται σύγκλιση του κυβερνητικού μοντέλου με ορισμένες διαστάσεις του διαλεκτικού και ιστορικού υλισμού.

Enzo Rutigliano, «Η Μεταμόρφωση της Έννοιας της «Μεταμόρφωσης» Μετασηματισμοί μιας Έννοιας της Αντι-Εξουσίας στον Κανέττι»

Πρόκειται για διεισδυτική ανάλυση στο έργο του Κανέττι. Το άρθρο αναφέρεται στην έννοια της μεταμόρφωσης, που είναι βασική στο έργο του Κανέττι. Με την ευκαιρία αυτή γίνεται αναφορά στην εξουσία η οποία με τη σειρά της γίνεται κατανοητή μέσα από την άρνησή της, την μάζα.

Νίκος Σερντεδάκις, «Μάζα, Ελίτ και Εξουσία από τον Le Bon στον Canetti»

Στο άρθρο αυτό επιχειρείται μία ανασκευή των σημασιών που οι κριτικοί των μαζών και των ελίτ έχουν αποδώσει στη λέξη «μάζα». Η προσέγγιση του θέματος επιχειρείται μέσα από το πρίσμα που θέτει η διαχρονική ματιά και το βάθος του προβληματισμού του Elia Canetti.

Αναστασία-Βαλεντίνη Ρήγα, «Κοινωνική Ψυχοθεραπεία σε Ασθενείς Πάσχοντες από Καρίνο: Μελέτη Περιπτώσεων (case Studies)»

Πρόκειται για μια μελέτη περιπτώσεων (case study) στο χώρο της κοινωνικής ψυχοθεραπείας. Δείγμα της έρευνας ήταν έγκυες γυναίκες, ηλικίας 30 ως 35 ετών που είχαν χειρουργηθεί προ πέντε ή έξι ετών λόγω καρκινικού όγκου. Σκοπός είναι η εξακρίβωση της επίδρασης που θα άσκησαν συγκεκριμένοι ψυχο-κοινωνικοί παράγοντες στην καρκινογένεση.

Ελένη Παπαδάκη-Μηχαηλίδη, «Διαφοροποίηση των Δύο Φύλων στα Σχέδια των Παιδιών»

Πρόκειται για εμπειρική έρευνα, που προσπαθεί να ανιχνεύσει την ικανότητα διαφοροποίησης των δύο φύλων στα σχέδια των παιδιών. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι ο αριθμός των ενδογενών στοιχείων που διαφοροποιούν τα δύο φύλα στα σχέδια των παιδιών, αυξάνει με την ηλικία τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα κορίτσια και τα αγόρια απεικονίζουν περισσότερα ενδογενή χαρακτηριστικά στις φιγούρες του φύλου στο οποίο τα ίδια ανήκουν, παρά σ' αυτές του αντίθετου φύλου.

Νίκος Γουσογύνης, «12ο Παγκόσμιο Συνέδριο Κοινωνιολογίας, 1990: κρίσεις και παρατηρήσεις»

Επιχειρείται εκτενής περιγραφή και κριτική αξιολόγηση του προβληματισμού και των προοπτικών που διατυπώθηκαν στο 12ο Συνέδριο Κοινωνιολογίας στη Μαδρίτη τον Ιούλιο του 1990. Η παρουσίαση συνοδεύεται από πλήρη βιβλιογραφία των εισηγήσεων και των σχετικών εργασιών των εισηγητών και των συνέδρων.

Βιβλιοκριτικές

Δημήτρης Κυρκιλής: Αχιλλέας Μητσός, «Η Ελληνική Βιομηχανία στη Διεθνή Αγορά: Κρατική προστασία και ανταγωνιστική θέση της εγχώριας παραγωγής πριν και μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα», Αθήνα, Θεμέλιο, 1989

Νίκος Δεμερτζής: Θάνος Λίποβατς, «Η Απόρνηση του Πολιτικού», Αθήνα, Οδυσσέας, 1988

Μίση Γκούμα: Χρίστος Αδαμόπουλος, «Λόγος Κεκρυμμένος περί Φωτός ή Αξονική Τομογραφία Οδυσσέα Ελύτη», Αθήνα, Εκδόσεις των Φίλων, 1987.